

STIMULAREA CREATIVITĂȚII COPIIOR DE VÂRSTĂ PREȘCOLARĂ ÎN CADRUL ACTIVITĂȚILOR CU CONȚINUT GEOMETRIC

Mihaela PAVLENCO, lector universitar, dr.

Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”

Rezumat. Acest articol reflectă modalitățile de stimulare a creativității copiilor de vârstă preșcolară în cadrul activităților cu conținut geometric. Metodele didactice descrise au drept scop dezvoltarea fiecărui factor intelectual al creativității cu prioritate pentru vârsta preșcolară.

Cuvinte cheie: creativitate, factori intelectuali, fluiditate, flexibilitate, originalitate, ingeniozitate, redefinire, vârstă preșcolară.

STIMULATION THE CREATIVITY OF CHILDREN FROM PRESCHOOL STAGE IN GEOMETRIC ACTIVITIES

Summary. This article reflects the ways of stimulation the creativity of children from preschool stage in geometric activities. The described teaching methods aim the developing each intellectual factor of creativity priority for the preschool age.

Key words: creativity, intellectual factors, fluidity, flexibility, originality, ingenuity, redefinition, preschool stage.

Societatea de astăzi e în plină schimbare. Pentru a se integra în această societate orice copil trebuie să fie flexibil și creativ, deoarece creativitatea reprezintă indiciul valoric al mai multor domenii de activitate, precum și al progresului social-economic.

M. Rocco consideră că creativitatea reprezintă un complex de însușiri și aptitudini psihice care, în condiții favorabile, generează produse noi și de valoare pentru societate [2]. Această afirmație ne convinge de faptul că cel mai înalt nivel de comportament uman, caracterizat prin tot ce este nou, de valoare, original, armonios și relevant, este dirijat de creativitate. Cea mai oportună perioadă de formare a premiselor acestui comportament constituie vârsta preșcolară, cu toată splendoarea ei.

Copilul de vârstă preșcolară manifestă un înalt potențial de creativitate datorită imensei sale curiozități și a necesității de a cunoaște tot ce este în jurul său, a dinamismului și a expresivității proprii. Dezvoltarea creativității copiilor este determinată de o multitudine de factori. J.P. Guilford distinge mai mulți factori intelectuali ai creativității, printre care putem evidenția:

- *sensibilitatea față de probleme* se caracterizează prin dorința de a cunoaște, de a elabora, experimenta și verifica noi ipoteze;
- *sensibilitatea față de implicații* constă în capacitatea de a recunoaște dependențe și probleme, acolo unde alții nu le văd;
- *fluența sau fluiditatea* se exprimă în bogăția, ușurința și rapiditatea cu care se realizează și se succed asociațiile dintre imagini, idei, caracterul lor curgător;
- *flexibilitatea* rezidă în capacitatea subiectului de a modifica, restructura rapid și eficient mersul gândirii în diverse situații care solicită acest lucru;

- *originalitatea* constă în capacitatea subiectului de a vedea în alt mod realitatea, de a produce idei și imagini noi, de a găsi răspunsuri, soluții noi, neuzuale;
- *ingeniozitatea* vizează capacitatea de a rezolva probleme într-un mod abil și surprinzător, cu metode originale, neobișnuit de simple;
- *redefinirea* se exprimă în aptitudinea de a restructura, a interpreta și a schimba funcția unui obiect pentru a-l face util într-o nouă formă;
- *elaborarea* constă în aptitudinea organizării coerente a ideilor, în capacitatea de a planifica o acțiune și în anticiparea rezultatului final [apud 3].

La vârsta preșcolară nu toți factorii intelectuali ai creativității se dezvoltă în mod egal, aceasta depinzând de complexitatea lor. Pornind de la particularitățile de vârstă ale copiilor, caracteristicile prioritare ale creativității pentru vârsta vizată sunt fluiditatea, flexibilitatea, originalitatea, ingeniozitatea și redefinirea.

Dat fiind faptul că noțiunile geometrice sunt studiate în baza unor acțiuni cu obiectele concrete, iar formele geometrice constituie etaloane de identificare a formelor, cea mai largă sferă de dezvoltare a creativității preșcolarilor reprezintă anume activitățile cu conținut geometric. Prin intermediul construcției, preșcolarul își dezvoltă caracteristicile esențiale ale creativității, deoarece în cadrul acestor activități copilul assemblează din diferite forme geometrice corpuri ce au diferite destinații.

Pentru a stimula creativitatea copiilor de vârstă preșcolară în activitățile cu conținut geometric este necesar ca educatorul să aplice în procesul educațional, pe lângă organizarea mediului actului creator, metode, care pun accent pe antrenarea veridică și holistă a copilului, pe dezvoltarea autonomiei, inițiativei și a gândirii critice. Educarea gândirii creative a preșcolarilor prin diferite metode îi determină pe copii să-și folosească imaginația, să emită soluții noi de rezolvare a diferitelor probleme, dezvoltându-le experiența de explorare a lumii înconjurătoare. Din categoria metodelor ce dezvoltă gândirea creatoare a copilului de vârstă preșcolară fac parte metodele didactice interactive și jocurile didactice. Pentru dezvoltarea fiecărei caracteristici a creativității copiilor de vârstă preșcolară pot fi utilizate, în cadrul activităților cu conținut geometric, diverse metode, precum urmează:

✓ **Fluiditatea**

Tehnica 6/3/5 reprezintă o modalitate de lucru bazată pe construcția de „idei pe idei” în domeniul creativității [1, p. 289]. Prin urmare, scopul acestei metode este de a stimula creativitatea copiilor în cadrul grupului prin identificarea mai multor soluții în baza unui context vizat.

În cadrul acestei metode, copiii sunt repartizați în grupuri a câte șase persoane, fiind utilizat procedeul de selectare a unei figuri geometrice. Cadrul didactic repartizează în fiecare grup câte o coală de hârtie, împărțită în trei coloane, unde aceștia vor desena câte un obiect ce are forma respectivă. Fiecare copil are la dispoziție cinci minute pentru a medita și desena pe foaie, 3 obiecte, câte unu în fiecare coloană, după care transmite

foaia colegului. Foile migrează de la stânga spre dreapta până ajung la posesorul inițial. Cel care a primit foaia colegului din stânga privește soluția deja notată și completează mai jos cu elemente ce nu au fost identificate. De exemplu, în cadrul activității cu tema „Grupa mea” se poate utiliza următoarea situație:

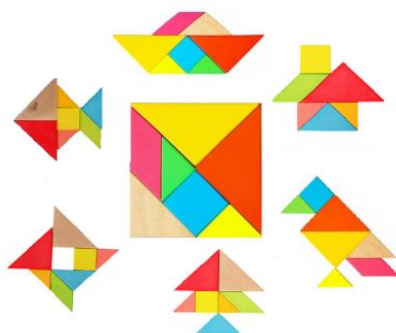
Sarcina de lucru în grup: Desenați trei obiecte ce au forma respectivă.

□	○	▭

La finalul activității de grup se prezintă și se discută rezultatele obținute, se fac aprecieri și concluziile de rigoare.

➤ **Flexibilitatea**

Tangramul constituie un joc cu puzzle constituit din 7 piese de forme diferite, care assemblează un pătrat după reguli simple, dar, în același timp, stricte. Acest joc mai este numit și pătratul magic. Pe lângă faptul că tangramul dezvoltă imaginația și logica preșcolarului, cadrul didactic stimulează prin intermediul acestei metode și creativitatea. Cu ajutorul figurilor geometrice ale tangramului, copiii de vârstă preșcolară pot realiza diferite imagini stilizate ale unor obiecte reale. Ca de exemplu:

Copiii împărțiți în grupuri primesc un set de figuri, din care trebuie să assembleze imagini întregi, respectând următoarele reguli:

- se folosesc toate figurile geometrice ale pătratului în crearea figurii;
- figurile au voie să se atingă, dar nu să se suprapună.

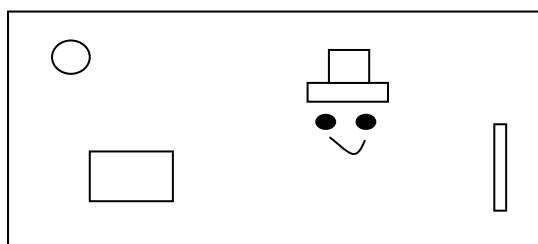
În decurs de 5 minute preșcolarii construiesc imaginea, iar la epuizarea timpului produsele sunt prezentate și analizate împreună cu ceilalți copii.

➤ **Originalitatea**

Metoda Philips 6/6 constituie o metodă de dezvoltare a creativității prin intermediul căreia sunt identificate, timp de șase minute, soluțiile unei probleme. În cadrul acestei metode, preșcolarii colaborează în grupuri cu scopul soluționării unor probleme la nivel creativ.

Copiii se împart în grupuri a câte șase persoane, unde unul este conducătorul, altul este secretarul, iar ceilalți preșcolari reprezintă membrii grupului. Conducătorul grupului are rolul de a dirija activitatea și de a prezenta produsul final al grupului, pe când rolul secretarului este de a memoriza toate soluțiile propuse.

Sarcina copiilor din grup este de a completa figurile geometrice de mai jos pentru a obține o imagine integră timp de 6 minute.

După realizarea sarcinii fiecare grup prezintă desenele obținute, care sunt analizate.

➤ **Ingeniozitatea**

Pentru dezvoltarea ingeniozității creativității propunem jocul didactic „Desene multiple”, care deține următoarea structură:

Scopul: Dezvoltarea creativității preșcolarilor; formarea reprezentărilor despre formele geometrice.

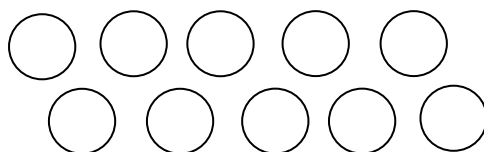
Sarcina didactică: să creeze desene în baza unei figuri geometrice.

Regulile jocului: Fiecare grup primește câte o coală de hârtie. La semnalul cadrului didactic copiii încep și finalizează sarcina. Grupul care obține cele mai multe desene iese învingător și este aplaudat.

Elemente de joc: mânăuirea materialului, semnal, competiție, aplauze.

Material didactic: creioane colorate, foi de hârtie, clopoțel.

Desfășurarea jocului: Copiii sunt împărțiți în grupuri a câte 5-6 persoane. Fiecărui grup i se oferă materialele necesare pentru a realiza sarcina: coală de hârtie și creioane colorate. La semnalul clopoțelului copiii vor începe să completeze cercurile cu elemente pentru a obține o imagine.

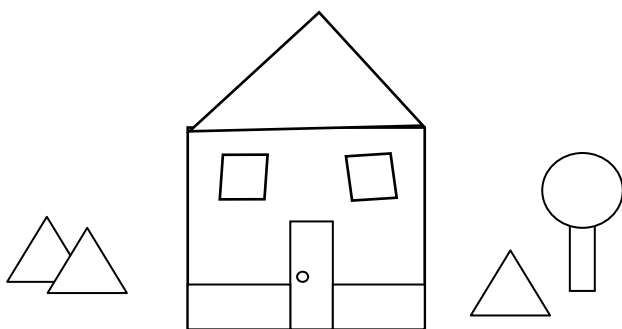

Atunci când se va auzi iar clopoțelul, copiii vor pune creioanele jos și vor prezenta, pe rând, desenele obținute de fiecare grup. Învingători devin cei mai ingenioși, grupul care a creat cele mai multe desene.

➤ **Redefinirea**

În cazul redefinirii, cadrul didactic poate utiliza atât metode cu caracter practic-aplicativ, cât și metode verbale. Din cea de-a doua categorie face parte *brainstormingul*. Pentru realizarea acestei metode este necesar de a respecta următoarele etape:

- *Etapa pregătitoare.* Se aleg grupurile de lucru și se stabilește tematica. „Casa mea”. Se stabilește sarcina concretă și timpul necesar pentru realizarea ei. În 3 minute fiecare grup va propune cât mai multe posibilități de modificare a locului și funcției unor figuri geometrice din imaginea de mai jos.

- *Etapa productivă* este cea în care are loc asaltul de idei propriu-zis, copiii producând cât mai multe idei noi, originale. Nici la această etapă copiii nu vor critica colegii, ci doar vor încerca să le dezvolte. După ce timpul expiră, se prezintă ideile fiecărui grup.
- *Etapa trierii și selectării ideilor sau etapa de evaluare.* La această etapă se analizează ideile emise și se determină soluția finală. Totodată, această etapă reprezintă activitatea în care copiii au posibilitatea să exprime o părere critică, care nefiind permisă la alte etape.

În contextul celor reflectate mai sus evidențiem faptul că selectarea și integrarea metodelor în procesul de dezvoltare a creativității copiilor de vârstă preșcolară necesită să se realizeze cu mult tact, creativitate și responsabilitate. Acestea trebuie să stimuleze preșcolarul să depună un efort intelectual, care permite asumarea responsabilităților, selectarea soluțiilor și verificarea acestora. Este foarte important ca în cadrul acestui proces, cadrul didactic să înlăture orice interdicție sau critici, deoarece dezvoltarea creativității se va manifesta în timp, iar rezultatele acesteia se vor reflecta în flexibilitatea copilului de a se adapta la situații noi, în originalitatea copilului de a găsi soluții noi la problemele pe care le întâmpină, în expresivitatea cu care va înfățișa creațiile sale și în încrederea față de sine.

Bibliografie

1. Breben S. ș.a. Metode interactive de grup. București: ARVES, 2002. 425 p.
2. Rocco M. Creativitate individuală și de grup. București: Academiei RSR, 1979.
3. Sima I. Creativitatea la vârsta preșcolară și școlară mică. Chișinău: Didactică și Pedagogică, 1997. 183 p.